

Bert Johan van Vreeswijk (1947-2010)

De eerste maart van dit jaar gaat er een schok door velen die zich met de hervormde kerk verwant weten. Oud-preses Bert Johan van Vreeswijk is die vroege maandagmorgen in het hospice van verpleeghuis de Halderhof te Bennekom aan de gevolgen van een ernstige ziekte overleden. Hij heeft de leeftijd van 62 jaar mogen bereiken. Velen zullen zich hem herinneren als betrokken lid van het moderamen van de generale synode van de Nederlandse Hervormde Kerk. Gedurende vier jaren heeft hij hiervan deel uitgemaakt, waarvan de laatste drie jaren als voorzitter. Zijn enorme werk voor de kerk verdient meer aandacht.

Ds. Van Vreeswijk wordt op 23 augustus 1947 in het Noordhollandse Weesp geboren. Deze gemeente met een confessionele inslag telt nog enige jaren een derde predikantsplaats voor de leden die zich meer met de Gereformeerde Bond verwant voelen. Van Vreeswijk, in het dagelijks leven druk in de houthandel, wordt er ambtsdrager. Hij maakt een ommezwaai in zijn loopbaan door de theologiestudie aan te vangen. Over deze verandering zal hij later zeggen: “Ik heb ontdekt dat het werk in de gemeente het hoogste rendement heeft. Het heeft eeuwigheidswaarde. Je kon in de handel best wel eens goed verdienen, maar het was altijd toch heel betrekkelijk. Het hoogste rendement is als je mensen tot zegen mag zijn.” In de zomer van 1980 wordt hij beroepbaar gesteld. Tevoren zet de kandidaat zich twee jaar in als bijstand in het pastoraat te Stellendam. In deze periode ronden veel kandidaten hun studie af zodat het aantal Gereformeerde Bondsgemeenten dat een beroep uitbrengt snel daalt.

Begin in Zetten-Andelst

Het is hervormd Zetten-Andelst dat na korte tijd een hengeltje uitgooit. Het voorafgaande jaar heeft J. van de Ketterij afscheid genomen. Sedertdien zijn acht beroepen uitgebracht, wat wisselend op een kandidaat of een predikant met ervaring. Van Vreeswijk neemt het negende beroep aan. Op zaterdag 13 september volgen de bevestiging en intrede. Mentor C. Oorschot uit Stellendam preekt voorafgaand aan de bevestiging in de kerk te Andelst uit 2 Timotheus

4: 2a. Aan de handoplegging nemen ook zijn schoonvader de oud-predikant van Weesp, C.J. van den Broek (vervolgens te Vinkeveen), de heer H. de Bode uit Valburg, de studievrienden T.W. van Bennekom uit Ooltgensplaat, M. Aangeenbrug uit Goedereede, D. Verboom uit Daarle, L. van Wingerden uit Zijderveld en A. van Vuuren uit Kamerik en consulent G. Veldjesgraaf uit Randwijk deel. In de middagdienst te Zetten leest de nieuwe predikant als intredetekst Handelingen 10 vers 29a en 33b. Vervolgens voeren nog velen het woord, waaronder ouderling Gielen uit Stellendam, vanwaar een bus vol belangstellenden is over gekomen.

De volgende morgen gaat de nieuwe predikant niet in deze gemeente voor. Zijn naam lees je met die van vele anderen bij de handoplegging van kandidaat H. Westerhout te Lienden. Amper vier jaar aan de slag weet de kerkenraad van Goedereede Van Vreeswijk als eerste te vinden. Als het bedankje daar is, melden die van Ridderkerk-Slikkerveen en Hasselt zich al snel. Het wordt de eerste gemeente, alwaar hij ds. E.F. Vergunst zal gaan opvolgen. Na M. Goudriaan en A. van Brummelen is hij de derde die het beroep in ontvangst mag nemen.

Naar Ridderkerk-Slikkerveen

Pasen 1985 wordt het moment voor de wisseling. Met een drietal punten bij Filippenzen 1 vers 27 neemt de predikant op 31 maart in de middagdienst afscheid. De gemeente zingt hem uiteindelijk het tweede vers van Psalm 37 toe. Acht dagen later, op de Tweede Paasdag, is het druk rond de Wilhelminakerk van Ridderkerk-Slikkerveen. Opnieuw draagt ds. Oorschot, inmiddels te Lunteren, zorg voor het leiden van de bevestigingsdienst. Hij preekt over Johannes 20 vers 21 en 22. 's Middags vraagt de 37-jarige Van Vreeswijk aandacht voor de grond, de breedte en het doel van de verkondiging. Colossenzen 1: 28 vormt hierbij het uitgangspunt. Ds. D. van Meulen en ouderling A. Gorseman brengen het gezin woorden van welkom over.

In deze tweede plaats moet er meer en langer aan hem worden getrokken alvorens de verhuiswagen zijn bezittingen naar de derde standplaats zal vervoeren. Zo'n zeven jaren maakt de predikant met zijn vrouw Jannie en de zes kinderen in de pastorie door. Niet dat het altijd even rustig is rondom de woning van de pastor. Hervormd Oud-Alblas moet veel pogingen ondernemen voordat hun pastorie weer bezet raakt en hoopt reeds in 1989 z'n ja-woord te verkrijgen. De kerkenraad van Kootwijk rekent in hem de opvolger voor ds. H. Jonker te vinden. Het Zeeuwse Sint-Annaland en de buitengewone wijkgemeente van Barendrecht kloppen bij hun speurtochten voor een nieuwe herder als eerste op de pastoriendeur van Slikkerveen. Ook de pogingen uit het grotere Wageningen blijken tevergeefs. De kerkenraad van Wilnis moet het ook verderop zoeken.

Lange tijd Veenendaal

Dat wordt anders als Veenendaal zich aandient. Ds. Iz. Kok neemt daar in het voorjaar van 1992 afscheid vanwege verkregen emeritaat. Nadat ds. A.W. van der Plas uit Urk bedankt, gaan de stemmen van de kerkenraad richting de predikant van Ridderkerk-Slikkerveen. Die besluit om zich naar uiteindelijk zal blijken zelfs voor zeventien jaren aan deze grote hervormde gemeente te verbinden. Als "preekplek" verruilt hij de kansel van de Wilhelminakerk voor die van de Julianakerk. Voor het afscheid in het eerste Godshuis komt de gemeente van Slikkerveen op zondag 18 oktober bijeen. De vertrekkende dominee roept op tot groei in de genade en de kennis van Jezus Christus (2 Petrus 3: 18a).

Reeds een week later vormt de Julianakerk in Veenendaal het middelpunt van de belangstelling. Voor de derde keer zal dominee Oorschot, nu vanuit Wageningen, de inleiding verzorgen. Hij gaat daarvoor te rade bij Petrus' opdracht (1 Petrus 5: 2-4). Ook Van

Vreeswijk leest uit deze zendbrief. Deze kiest z'n tekst uit 2 Petrus 1 vers 19. De gemeente zingt de nieuwe voorganger het vijfde vers van Psalm 99 toe.

Het wordt een bijzondere tijd in de derde standplaats. De generale synode van de Nederlandse Hervormde Kerk verkiest hem in het voorjaar van 1997 tot moderamenlid en reeds het volgende jaar tot voorzitter. Hij krijgt de zware taak op z'n schouders om te werken aan een vervolg van het zogeheten Samen-op-Weg proces. Hij ageert sterk tegen het afgescheiden denken binnen de Gereformeerde Bond en wat hij noemt "de versmalling in eigen kring". "Het krediet voor elkaar is weg, de sfeer is minder geestelijk, meer menselijk-verdachtmakend, wat ik dodelijk acht. Per jaar zie ik het aantal gemeenten aan de rechterkant afvallen, waar men mij vraagt voor een preekbeurt, terwijl ik er na de diensten nooit enige discussie over de prediking heb gehad", aldus de synodepreses in een interview in de Waarheidsvriend. In het synodebestuur raakt hij nauw betrokken bij het rapport over de Christologie.

Ernstige ziekte

Reeds een jaar na de benoeming tot deze bijzondere functie wordt hem meegedeeld ongeneeslijk ziek te zijn. Op ingrijpende operaties volgt een periode van herstel. Hij besluit het synodewerk te stoppen en zich weer aan de gemeente te geven. Bij dat vertrek wordt hem door een interviewer van het magazine Woord en Dienst gevraagd hoe hij aan de humor komt waarmee hij de vergaderingen sierde. "Het zat denk ik al vroeg in mij, maar het is ontwikkeld doordat ik steeds als kleinste en jongste moest functioneren én overleven. Ik was klein, en nog rood ook, jarig in de zomer, dus altijd de jongste van de klas. En principieel gezien meestal de meest extreme, een orthodoxe jongen", aldus de scheidende preses, die korte tijd later wordt benoemd tot voorzitter van de Stichting Herziene Statenvertaling.

Behalve voor dit werk heeft hij zich in het verleden reeds ingezet in het bestuur van onderwijsinstellingen te Zetten en Rotterdam en stelt hij zijn talenten te Veenendaal ook beschikbaar voor de Algemene Kerkenraad. Geboeid door de zogeheten "dominografie" legt hij een bestand aan over het komen en gaan van hervormd-gereformeerde predikanten en dient daarmee kerkenraden van vacante gemeenten zo af en toe van advies.

Na verloop van tijd willen ook andere gemeenten wel van zijn gaven profiteren. Bij het zoeken naar een tweede predikant voor de buitengewone wijkgemeente Eben-Haëzer te Apeldoorn komt Van Vreeswijk in beeld. Vervolgens hoopt wijk 1 van hervormd Harderwijk in hem al snel een opvolger voor ds. J. van der Meijden te hebben gevonden. Ook Ederveen moet z'n lange speurtocht bij een andere predikant vervolgen. Het kleine Den Bommel, voor z'n circa 440 leden op zoek naar een predikant met ervaring, kan in de zomer van 2009 op een instemmende reactie rekenen.

Nog even Den Bommel

Voor het zover is, valt hem de eer ten deel om eerst in Veenendaal de predikant van de nieuwe negende wijk, J.K.M. Gerling, te bevestigen, en vervolgens kandidaat G.H. Vlijm in Wouterswoude. Op 6 september preekt hij afscheid te Veenendaal met de eerste zeven verzen uit Efeze 4. Ds. M. Goudriaan en ouderling M. Overduin spreken woorden van dank en zegen uit. Twee weken later wordt hij aan z'n laatste gemeente verbonden. Ds. T.W. van Bennekom uit Sommelsdijk legt de Bijbel open bij het begin van Efeze 3. De nieuwe predikant bepaalt zijn gehoor bij het slot van dit hoofdstuk. Krap drie maanden aan het werk blijkt de gevreesde ziekte te zijn teruggekomen en zodanig dat geen herstel mogelijk is.

Het wordt hem nog gegeven om zijn jongste zoon Wim in het huwelijk te bevestigen en de doop aan zijn kleindochter Marije te bedienen. De laatste (zon)dag van januari leidt hij voor

het laatst de kerkdienst naar aanleiding van Matteus 8 vers 24: “Doch Hij sliep”. Ruim vier weken later, op 1 maart, komt hij reeds op ruim 62-jarige leeftijd te overlijden. De volgende vrijdag volgt de indrukwekkende rouwdienst in “zijn” Julianakerk te Veenendaal. Vriend Van Benekom preekt op verzoek van de overledene over Psalm 138: 8: “De HEERE zal het voor mij voleindigen”. Aansluitend is zijn lichaam op de Algemene Begraafplaats te Veenendaal aan de schoot van de aarde toevertrouwd.

Beroepen uitgebracht op ds. B.J. van Vreeswijk in chronologische volgorde:

Zetten-Andelst	??-07-1980
Goedereede	??-09-1984
Ridderkerk-Slikkerveen	??-11-1984
Hasselt	??-11-1984
Oud-Alblas	??-10-1989
Kootwijk-Kootwijkerbroek	??-03-1990
Sint Annaland	??-10-1990
Wageningen	??-03-1991
Barendrecht (b.w.)	??-10-1991
Wilnis	??-11-1991
Veenendaal-Noord	??-06-1992
Apeldoorn (b.w., wijk 2)	??-10-2002
Harderwijk (wijk 1)	??-01-2003
Ederveen	??-04-2006
Den Bommel	??-06-2009

Beroepen uitgebracht op ds. B.J. van Vreeswijk in alfabetische volgorde:

Apeldoorn (b.w., wijk 2)	??-10-2002
Barendrecht (b.w.)	??-10-1991
Den Bommel	??-06-2009
Ederveen	??-04-2006
Goedereede	??-09-1984
Harderwijk (wijk 1)	??-01-2003
Hasselt	??-11-1984
Kootwijk-Kootwijkerbroek	??-03-1990
Oud-Alblas	??-10-1989
Ridderkerk-Slikkerveen	??-11-1984
Sint Annaland	??-10-1990
Veenendaal-Noord	??-06-1992
Wageningen	??-03-1991
Wilnis	??-11-1991
Zetten-Andelst	??-07-1980